

RPW/1279/2016 P
Data: 2016-01-11

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

Warszawa, dnia 7 stycznia 2016 r.

ROWwrt-mm-5503-15/15 (40)

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
Wpł.	2016 -01- 11
Zał.	NR

Pan
Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Szanowny Panie Rzeczniku.

W odpowiedzi na pismo z dnia 23 grudnia 2015 r., znak: VII.7202.43.2015.AWO, w sprawie nieprawidłowości przy realizacji osi Leader, zidentyfikowanych przez Najwyższą Izbę Kontroli w raporcie dotyczącym wykorzystania środków publicznych na wdrażanie lokalnych strategii rozwoju (LSR) w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2007-2013, przekazuję następujące informacje.

Podkreślić należy, iż doświadczenia z wdrażania PROW 2007-2013 w zakresie podejścia Leader stanowiły istotny punkt wyjścia do programowania działania LEADER na okres 2014-2020. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) monitorując na bieżąco wdrażanie osi 4 oraz prowadząc liczne konsultacje z podmiotami zaangażowanymi w jej wdrażanie zidentyfikowało główne obszary problematyczne i kwestie rodzące najwięcej problemów tak dla lokalnych grup działania (LGD), jak i podmiotów wdrażających oraz beneficjentów wsparcia. Powyższe posłużyło do wypracowania możliwie najbardziej optymalnego modelu wdrażania podejścia Leader w perspektywie finansowej 2014-2020.

Wskazane w wynikach kontroli przypadki przedłużenia terminów rozpatrywania wniosków o przyznanie pomocy zostały wnikliwie przeanalizowane przez MRiRW. Aby w nowym okresie programowania nie dopuścić do występowania podobnych sytuacji, w resorcie trwają prace nad projektem rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy technicznej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, gdzie powinny zostać zawarte regulacje uzależniające wysokość pomocy technicznej dla podmiotów rozpatrujących wnioski o przyznanie pomocy oraz wnioski o płatność przynajmniej od terminowości rozpatrywania tych wniosków.

Odnosząc się do zarzutu niepełnego wykorzystania środków osi 4 PROW 2007-2013 mam przyjemność poinformować, iż w 2015 r. realizacja płatności w ramach wszystkich działań przedmiotowej osi osiągnęła poziom 100% limitu środków.

Zauważyć należy ponadto, iż MRiRW wprowadziło szereg rozwiązań stanowiących odpowiedź na zidentyfikowane w latach 2007-2013 problemy z wdrażaniem tzw. małych projektów tj. inicjatyw społecznych o małym budżecie.

W pierwszej kolejności, aby uniknąć sytuacji z poprzedniego okresu programowania, w którym małe projekty realizowane w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” podlegały weryfikacji zbliżonej do weryfikacji dużych projektów inwestycyjnych, zdecydowano o ich zastąpieniu przez projekty grantowe. Projekty te uproszczą zasady ubiegania się o środki finansowe grantobiorców z obszarów wiejskich tworząc przyjazne warunki realizacji w ich ramach grantów, zarówno w zakresie zasad finansowania (wsparcie finansowe dostępne przed rozpoczęciem realizacji grantów), jak również na etapie składania wniosku, podpisywania umowy z grantobiorcą i wypłaty środków (wszystkie czynności wykonywane w LGD) oraz składania sprawozdawczości z realizacji (również w LGD). Koncepcja projektów grantowych stanowi także odpowiedź na zgłaszane przez zainteresowane środowiska postulaty zwiększenia roli i kompetencji LGD. To właśnie grupy będą odpowiadać za całość ich realizacji, w tym za weryfikację wniosków i ich rozliczenie.

W PROW 2014-2020, aby uniknąć zdominowania pozyskiwania grantów przez jednostki sektora finansów publicznych wprowadzono limit ograniczający wartość realizowanych samodzielnie przez nie grantów do maksymalnie 20% wartości danego projektu grantowego.

Dodatkowo wprowadzono też wymóg przeznaczenia co najmniej 50% budżetu LSR dedykowanego na realizację poddziałania „wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” na przedsięwzięcia związane z tworzeniem lub utrzymaniem miejsc pracy.

W rezultacie powyższego zapisu w znaczący sposób ograniczono pulę środków, o które będą mogły ubiegać się jednostki sektora finansów publicznych, gwarantując jednocześnie, iż większość z nich przeznaczonych zostanie na rozwój przedsiębiorczości oraz na kluczową w przypadku podejścia Leader, walkę z wykluczeniem społecznym i bezrobociem.

W odpowiedzi na wskazany w raporcie NIK problem niskiej jakości wniosków o przyznanie pomocy składanych w ramach działania Leader, wynikający z niewystarczającego poziomu doradztwa świadczonego przez LGD na rzecz beneficjentów informuję, iż formularz umowy o warunkach i sposobie realizacji LSR, która zawierana będzie z LGD, których strategię zostały wybrane do realizacji w latach 2014-2020, przewiduje m.in. zobowiązanie LGD w zakresie świadczenia bezpłatnego doradztwa wnioskodawcom. Z uwagi na fakt, iż ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378) znacząco ogranicza możliwość poprawiania wniosku na etapie jego weryfikacji przez samorząd województwa, od jakości świadczonego przez pracowników LGD doradztwa zależeć więc będzie w dużej mierze jakość i poprawność wniosku i jego szanse na dofinansowanie. Z kolei od postępów w realizacji poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” uzależnione będzie wypłacenie LGD środków na jej bieżące funkcjonowanie. Oznacza to, iż liczba projektów realizowanych przez beneficjentów innych niż LGD, które otrzymały dofinansowanie bezpośrednio przełoży się na wielkość środków na funkcjonowanie LGD.

Ponadto, w celu właściwego przygotowania grup do nowego okresu programowania, MRiRW przygotowało ogólnokrajowy projekt szkoleniowy. W jego ramach LGD uczestniczyły w pięciu modułach szkoleniowych, z których jeden poświęcony był metodologii wsparcia przygotowywania projektów (od pomysłu do realizacji). W jego ramach poruszane były m.in.

zagadnienia związane z prowadzeniem doradztwa na rzecz wnioskodawców, które pozwolą LGD właściwie przygotować się do wywiązywania ze stosownych zobowiązań z ww. umowy. W ramach PROW 2014-2020 planuje na bieżąco monitorować jakość i efekty świadczonego przez grupy doradztwa i w przypadku zdiagnozowania takiej potrzeby organizować dodatkowe doraźne szkolenia w tym zakresie.

Wskazane w wynikach kontroli przypadki nieprawidłowości podczas wyboru przez organy decyzyjne LGD wniosków do dofinansowania zostały wnikliwie przeanalizowane przez MRiRW. Jednocześnie MRiRW informuje, iż w ramach przygotowań do wdrażania PROW 2014-2020 dołożyło wszelkich starań, aby w nowym okresie programowania nie dopuścić do występowania podobnych sytuacji. W tym celu w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności wprowadzono mechanizm zgodnie, z którym przed przyznaniem pomocy zarząd województwa weryfikuje wnioski wybrane przez LGD do dofinansowania, pod kątem spełniania warunków udzielenia wsparcia. Zastosowanie powyższej procedury pozwoli uniknąć sytuacji, w której pomoc finansową otrzymują projekty, które w świetle zasad określonych w LSR i innych przepisach wewnętrznych nie powinny być wybrane.

Odpowiedzią na przypadki niedopełniania przez LGD, wynikającego z umowy ramowej obowiązku wyłączenia się członków organu decyzyjnego od udziału w wyborze operacji w sytuacji zaistnienia konfliktu interesów, jest z kolei zawarty już na poziomie ustawy wymóg posiadania w LSR procedury zapewniającej bezstronność członków rady. Co istotne przedmiotowa ustawa przewiduje, iż niezastosowanie ww. procedury podczas dokonywania wyboru operacji będzie skutkować nieprzyznaniem wsparcia. Oznacza to, że weryfikacja w tym zakresie będzie przeprowadzana przez samorząd województwa na etapie oceny wniosku o przyznanie pomocy a nie ex post (w ramach kontroli na miejscu) jak to miało miejsce w okresie 2007-2013. Dodatkowo, zgodnie z PROW 2014-2020 LGD zobowiązana będzie również do publikowania na swojej stronie internetowej protokołów z posiedzeń organu decyzyjnego oraz deklaracji o bezstronności poszczególnych jego członków, co zapewni transparentność działań rady i umożliwi kontrolę społeczną jej funkcjonowania.

Dodatkowo zapobieganiu nieprawidłowościom podczas wyboru służyć mają również zapisy ww. ustawy uzależniające przyznanie pomocy także od zastosowania zawartych w LSR kryteriów wyboru operacji oraz określonych w przepisach unijnych wymagań odnośnie składu organu decyzyjnego.

Z poważaniem
z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
PODSEKRETARZ STANU

Ryszard Zarudzki
Ryszard Zarudzki